



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.10.1.2025

Czesław Woliński
Burmistrz Nowego
Urząd Gminy w Nowem
86-170 Nowe
ul. Plac Św. Rocha 5

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**P/25/050 – Realizacja przez samorządowe jednostki organizacyjne obowiązków
w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami**

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Nowe ¹ , ul. Plac Św. Rocha 5, 86-170 Nowe
Kierownik jednostki kontrolowanej	Czesław Woliński, Burmistrz Nowego ² , od 1 grudnia 2010 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie do realizacji obowiązków w zakresie zapewnienia architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami. 2. Prowadzenie działalności przy spełnianiu wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do zakończenia czynności kontrolnych ³
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	1. Karol Sobieszcyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/43/2025 z 18 marca 2025 r., 2. Karolina Lahutta, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/44/2025 z 18 marca 2025 r., 3. Mateusz Grynicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/49/2025 z 28 marca 2025 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej: „Urząd”.

² Dalej: „Burmistrz”.

³ Tj. 5 czerwca 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

OCENA OGÓLNA

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

W kontrolowanym okresie w Urzędzie realizowano obowiązki w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami oraz podejmowano działania celem jej poprawy. Jednak zakres podjętych czynności nie był wystarczający do wypełnienia wszystkich minimalnych ustawowych wymagań służących świadczeniu usług publicznych na zasadzie równości.

Pozytywnie należy ocenić, że Burmistrz terminowo wyznaczył koordynatora ds. dostępności, zapewnił sporządzenie deklaracji dostępności cyfrowej strony Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Nowe⁶ i strony internetowej Urzędu Gminy Nowe⁷ oraz systematycznie podejmował działania mające na celu poprawę warunków dostępności, takie jak zapewnienie wstępu do budynku Urzędu osobom korzystającym z psów asystujących, czy też zakup pętli indukcyjnej do Biura Obsługi Klienta.

Negatywnie należy jednak ocenić fakt, że plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności został opracowany z ponad dwuletnim opóźnieniem. Strona BIP Urzędu oraz strona www Urzędu nie spełniały wszystkich warunków dostępności cyfrowej na poziomie podstawowym, określonych w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych⁸. Na żadnej z tych stron nie zamieszczono wymaganych informacji o zakresie działalności Urzędu, w szczególności w postaci nagrania treści w polskim języku migowym. Deklaracje dostępności cyfrowej tych stron zawierały niepełne lub niezetelne informacje. Zidentyfikowano umowy, w których wbrew wymogom art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami⁹ nie określono warunków służących zapewnieniu tej dostępności (w trzech na cztery zbadane przypadki). Zidentyfikowano także umowy, w których wbrew wymogom art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych¹⁰ opis przedmiotu zamówienia nie został sporządzony z uwzględnieniem wymagań w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (w dwóch na trzy zbadane przypadki).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji obowiązków w zakresie zapewnienia architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami

Opis stanu faktycznego

1. Burmistrz powołał koordynatora ds. dostępności zarządzeniem nr 195/2020 z 8 września 2020 r., tj. w terminie wskazanym w art. art. 59 UZD. Tym samym zarządzeniem powołał również siedmioosobowy zespół ds. dostępności, którego przewodniczącym został ww. koordynator. Zarządzeniem Burmistrza nr

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „strona BIP Urzędu”.

⁷ Dalej: „strona www Urzędu”.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 1440. Dalej: „UDC” lub „ustawa o dostępności cyfrowej”.

⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 1411. Dalej: „UZD”.

¹⁰ Dz. U. z 2024 r., poz. 1320, ze zm. Dalej: „PZP”.

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

435/2023 z 11 stycznia 2023 r. dokonano zmiany na stanowisku przewodniczącego zespołu – koordynatora ds. dostępności oraz ograniczenia składu zespołu do sześciu osób.

Burmistrz opublikował dane dotyczące koordynatora na stronie internetowej Urzędu dopiero 24 marca 2025 r., a na stronie BIP Urzędu – 20 marca 2025 r., tj. po ponad czterech i pół roku od jego powołania, co było niezgodne z art. 14 ust. 5 UZD, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 12-38)

2. Z ww. zarządzenia Burmistrza nr 195/2020 z 8 września 2020 r. wynikało, że do zadań koordynatora należało: (1) wykonanie inwentaryzacji obiektów budowlanych oraz określenie minimalnych wymagań obiektów w zakresie zapewnienia ich dostępności; (2) identyfikacja potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami; (3) przygotowanie i koordynacja wdrożenia planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami zgodnie z minimalnymi wymaganiami służącymi zapewnieniu dostępności, określonymi w art. 6 UZD; (4) wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do świadczonych usług; (5) monitorowanie działalności podmiotu w zakresie analizy dokumentacji projektowej obiektów i inwestycji gminnych w przestrzeni publicznej pod kątem zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami; (6) prowadzenie działań na rzecz promocji dostępności oraz zasad projektowania uniwersalnego; (7) przedstawianie burmistrzowi bieżących informacji o podejmowanych działaniach w zakresie realizowanych zadań, tj. m.in. zadań wymienionych w art. 14 ust. 2 UZD.

W zarządzeniu tym nie ustalono mierników monitorowania wykonania zadań ustawowych koordynatora ds. dostępności, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 12-14)

3. Urząd posiadał plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Urząd Gminy Nowe na lata 2023-2025. W dokumentacji Urzędu nie odnotowano daty jego opracowania, zatwierdzenia, nie było też informacji dotyczącej sposobu jego wprowadzenia.

Z wyjaśnień Burmistrza wynikało, że plan ten opracowany i zatwierdzony został w marcu 2023 r. Z powyższego wynikało, że plan opracowany został dopiero po dwóch latach i sześciu miesiącach od dnia powołania koordynatora, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 39-47, 102-104)

Plan opublikowany został na stronie BIP Urzędu dopiero w trakcie kontroli, tj. 25 marca 2025 r. – dwa lata po jego opracowaniu, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Plan ten zawierał, stosownie do art. 14 ust. 3 UZD, w szczególności analizę stanu zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz planowane działania w zakresie poprawy realizacji zadań w tym zakresie. W planie wskazano: (1) zakresy działań; (2) stanowiska Urzędu wyznaczone do realizacji tych zadań; (3) sposób realizacji i (4) termin.

Nie wskazano w nim mierników monitorowania zadań wykonywanych przez koordynatora, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Nie wskazano też ram finansowych – w oparciu o możliwości budżetu i możliwości skorzystania z finansowania zewnętrznego w celu jego realizacji.

(akta kontroli str. 39-47)

Z analizy stanu zapewnienia dostępności, sporządzonej w marcu 2023 r., wynikało m.in., że (1) wejście do budynku Urzędu nie było przystosowane dla osób z niepełnosprawnością ruchową, jednakże na drzwiach głównych oraz na budynku znajdowały się tabliczki informacyjne kierujące osobę niepełnosprawną do bocznego wejścia z podjazdem; (2) Biuro Obsługi Interesanta znajdujące się na parterze budynku nieopodal wejść, zarówno głównego jak i bocznego, które spełniało funkcję punktu informacyjnego, nie było zaopatrzone w przenośną pętlę indukcyjną, jednakże istniała możliwość skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu; (3) w obrębie wejścia znajdowała się tablica informacyjna na temat pomieszczeń w budynku w druku powiększonym dla osób niedowidzących i słabo widzących, jednak brak było tablicy informacyjnej w formie głosowej czy dotykowej; (4) w Urzędzie nie było: a) oznaczeń pismem punktowym Braille'a, ani systemów naprowadzających dźwiękowo, b) toalet dostosowanych dla osób z niepełnosprawnościami, c) windy ułatwiającej dostęp na każde piętro, jednakże w przypadku trudności w dotarciu interesanta na piętro istniała możliwość zejścia pracownika merytorycznego na parter i obsługi interesanta w wygodny dla niego sposób w pomieszczeniu biura obsługi interesanta.

W analizie tej ustalono także, że: strona internetowa była częściowo niezgodna z wymogami ustawy o dostępności cyfrowej z powodu tego, że: [1] nie zapewniono na niej alternatywy dla treści nietekstowej; [2] nie została przewidziana alternatywa dla mediów zmiennych w czasie lub audio-deskrypcja dla materiałów wideo; [3] strona używała grafik aby przedstawić tekst.

(akta kontroli str. 48-52)

W planie działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Urząd Gminy Nowe na lata 2023-2025 zawarto takie działania jak:

- a) zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w sposób dotykowy lub głosowy poprzez zakup odpowiednich urządzeń, np. tablicy tyflograficznej udźwiękowionej;
- b) likwidację barier architektonicznych w Urzędzie poprzez dostosowanie toalety dla niepełnosprawnych na parterze budynku przy Biurze Obsługi Interesantów;
- c) oznaczenie drzwi do pomieszczeń biurowych tabliczkami z pismem punktowym Braille'a;
- d) zapewnienie szkoleń z zakresu zapewnienia dostępności;
- e) zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego;
- f) wdrożenie nowej strony internetowej www.gminanowe.pl;
- g) wprowadzenie BIP 2.0;

h) sporządzenie raportu o stanie zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej.

(akta kontroli str. 45-47)

Z wyjaśnień Burmistrza wynikało, że przy opracowaniu ww. analizy i planu nie brały udziału podmioty zewnętrzne, które by przeprowadziły badania dostępności w Urzędzie, uczestniczyły w przeprowadzeniu tych badań lub w konsultacji ich wyników. Ponadto nie konsultowano się z osobami niepełnosprawnymi lub ekspertami w tym zakresie. Nie przeprowadzono także w latach 2021-2025 udokumentowanych audytów dostępności w obszarze architektonicznym i organizacyjnym oraz nie monitorowano wykonywania ww. planowanych działań, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Z wyjaśnień Burmistrza wynikało, że z zaplanowanych ww. ośmiu działań zrealizowano tylko cztery, tj. (1) wprowadzono (w trakcie kontroli) procedury dotyczące wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego; (2) wdrożono w 2023 r. nową stronę internetową www.gminanowe.pl; (3) wprowadzono w 2024 r. nową wersję strony - BIP 2.0; (4) sporządzono raport o stanie zapewnienia dostępności w zakresie architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej. Natomiast nie zrealizowano pozostałych zadań przewidzianych w planie do realizacji w latach 2023-2025 lub 2024-2025.

Ponadto (w trakcie kontroli - w dniach 26 i 28 marca 2025 r.) zakupiono i zamontowano w budynku Urzędu przenośną pętlę indukcyjną dla osób słabosłyszących, która nie była przewidziana w ww. planie.

(akta kontroli str. 102-108, 788-789, 792-794)

Na stronie internetowej Urzędu nie opublikowano planu działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Urząd Gminy Nowe na lata 2023-2025, a na stronie BIP Urzędu opublikowano go dopiero w trakcie kontroli 25 marca 2025 r., co było niezgodne było z art.14 ust. 5 UZD, z co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 39-59)

4. Badanie dokumentów strategicznych Gminy, innych niż plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Urząd Gminy Nowe na lata 2023-2025¹² wykazało, że Burmistrz zapewnił uwzględnienie potrzeb tych osób w przygotowanym projekcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowe na lata 2024-2034.

(akta kontroli str. 60-96)

5. Po 5 września 2021 r.¹³ Urząd zlecał i powierzał podmiotom innym niż publiczne realizację zadań gminy na rzecz osób fizycznych oraz udzielał zamówień publicznych przeznaczonych do użytku osób fizycznych. W szczególności:

¹² Załącznik Nr 1 do zarządzenia Nr 63/2024 Burmistrza z dnia 14 listopada 2024 r.

¹³ Tj. po dniu wejścia w życie art. 4 ust. 3 UZD.

- na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku i o wolontariacie¹⁴ corocznie zlecał wykonywanie zadań publicznych w zakresie kultury fizycznej i rekreacji, upowszechniania edukacji kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej polegające na organizacji treningów, w tym o charakterze sportowo-rekreacyjnym, organizacji zajęć edukacyjnych, warsztatów, zajęć rehabilitacyjnych, badań przesiewowych, zajęć dla seniorów,
- udzielał zamówień publicznych polegających m.in. na budowie lub przebudowie obiektów użyteczności publicznej kubaturowych, budowie lub przebudowie obiektów liniowych, w tym w szczególności dróg i ciągów komunikacyjnych, zakupie usług projektowych na potrzeby ww. robót budowlanych, dostawie pojazdów, wyposażenia sal gimnastycznych, placów zabaw, siłowni zewnętrznych, przestrzeni parkowo-wypoczynkowych, mebli, sprzętu komputerowego, montażu oświetlenia ulicznego, wiat przystankowych, usługi wykonania tablic informacyjnych, filmu promocyjnego, usług „eventowych”, animacyjnych, organizacji pobytu dzieci, uruchomienie usługi eGmina¹⁵, zimowego utrzymania dróg.

(akta kontroli str. 231- 292)

Badanie 10 wybranych umów¹⁶, w tym trzech zamówień publicznych o wartości powyżej 130 tys. zł, wykazało, że:

- warunki dostępności określone zostały w przypadku jednej z czterech umów, których przedmiot pozwalał na ich zdefiniowanie, mając na uwadze zakres dostępności wskazany w art. 6 ustawy o dostępności¹⁷; w trzech z czterech ww. umów warunków takich nie określono, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w przypadku jednego z trzech zamówień publicznych o wartości obligującej do stosowania PZP, opis przedmiotu zamówienia sporządzony został z uwzględnieniem wymagań w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; w pozostałych dwóch z trzech ww. zamówień opis ten nie uwzględniał potrzeb osób z niektórymi rodzajami niepełnosprawności, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 293-516)

¹⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, ze zm.

¹⁵ Na dzień kontroli aplikacja nie została uruchomiona.

¹⁶ [1] umowa o realizację zadania publicznego *Oddychaj pełną piersią – pogaduchy o zdrowiu* nr 10/2023 z 19 kwietnia 2023 r., [2] umowa o realizację zadania publicznego *Pracownia rękodzieła z elementami stolarstwa U Gepetta* nr 5/2022 z 28 kwietnia 2022 r., [3] zlecenie wyprodukowania filmu promocyjnego projektów Polskiego Ładu z 14 kwietnia 2023 r., [4] umowa na wykonanie altany drewnianej z wyposażeniem nr PP/25/2022 z 10 października 2022 r., [5] umowa na wykonanie i utrzymanie serwisu www nr N/0237/2024 z 14 listopada 2022 r., [6] umowa o dostawę autobusu szkolnego nr PN/10/2022 z 28 listopada 2022 r. (o wartości ponad 130 000 zł), [7] umowa na wykonanie dokumentacji projektowej budowy ulic i przebudowy chodnika nr PP/35/2021 z 19 października 2021 r, [8] umowa o wykonanie dokumentacji projektowej dla inwestycji *Montaż księżkomatu zewnętrznego z oprogramowaniem* nr TP/26/2023 z 21 grudnia 2023 r. [9] umowa na roboty budowlane nr TP/16/2023 z 17 października 2023 r. (o wartości ponad 130 000 zł), [10] umowa o roboty budowlane nr TP/19/2023 z 14 grudnia 2023 r. (o wartości ponad 130 000 zł).

¹⁷ W pozostałych sześciu przypadkach (por. umowy [4], [6], [7], [8], [9], [10]) nie było możliwe określenie przedmiotu zamówienia za pomocą minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności, wskazanych w art. 6 UZD, obejmujących katalog zamknięty zakresów dostępności, tj.: dostępność architektoniczną budynków, dostępność cyfrową stron internetowych i aplikacji mobilnych oraz dostępność informacyjno-komunikacyjną.

6. Urząd w badanym okresie posiadał dwie strony internetowe: stronę Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Nowe¹⁸ i stronę internetową Urzędu Gminy Nowe¹⁹. W dniu 10 kwietnia 2024 r. wdrożona została nowa strona BIP Urzędu²⁰, a 8 listopada 2023 r. – nowa strona www Urzędu²¹.

Oględziny ww. stron wykazały, że:

- na powyższych stronach były opublikowane odnoszące się do nich deklaracje dostępności cyfrowej, sporządzone: [1] dla strony BIP Urzędu – 25 marca 2025 r.; [2] dla strony www Urzędu – 4 lutego 2021 r.; w obu przypadkach deklaracje sporządzono w polskiej wersji językowej, z wykorzystaniem wzoru określonego w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2018/1523 z dnia 11 października 2018 r.²²;
- deklaracja dostępności strony BIP Urzędu jak również oświadczenia w sprawie dostępności obu stron Urzędu (BIP i www) sporządzone zostały w terminach niezgodnych z terminami wdrożenia nowych wersji tych stron, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Ponadto w treści deklaracji dostępności strony BIP Urzędu nie zawarto opisu postępowania skargowego, co również szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.
- ww. deklaracje dostępności zawierały wymagane elementy, o których mowa w sekcji 1 załącznika do decyzji wykonawczej 2018/1523 (art. 10 ust. 3 UDC) oraz elementy określone w art. 10 ust. 4 i 5 UDC, za wyjątkiem braku pełnej informacji o dostępności tłumacza języka migowego. Jednocześnie deklaracja dostępności cyfrowej strony BIP Urzędu nie zawierała danych teleadresowych siedziby podmiotu publicznego oraz informacji o dostępnej dla osób słabosłyszących i głuchych formie kontaktu z koordynatorem, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- ww. deklaracje dostępności opublikowane zostały w formacie HTML, jednakże w strukturze deklaracji dla strony BIP Urzędu nie zawarto wszystkich wymaganych elementów, wg opublikowanych na stronie BIP Ministerstwa Cyfryzacji wytycznych²³, tj.: [1] nie zawarto nagłówek pt.: „Stan dostępności cyfrowej”, „Przygotowanie deklaracji dostępności”, „Obsługa wniosków i skarg związanych z dostępnością”, „Dostępność komunikacyjno-informacyjna”; [2] nie zawarto identyfikatorów pn. „a11y-zakres”, „a11y-architektura”, „a11y-komunikacja”, [3] zawierała identyfikator pn. „a11y-procedura”, lecz bez oznaczonej nim treści z opisem procedury skargowej, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ponadto na stronie BIP Urzędu brak było spójności co do opublikowanej treści deklaracji dostępności tej strony, bowiem linki do deklaracji, dostępne

¹⁸ Dalej: „strona BIP Urzędu”.

¹⁹ Dalej: „strona www Urzędu”.

²⁰ [Strona BIP Urzędu](#), (dostęp: 2 i 8 kwietnia 2025 r.).

²¹ [Strona internetowa Urzędu](#), (dostęp: 2 i 8 kwietnia 2025 r.).

²² Tj. decyzji ustanawiającej wzór oświadczenia w sprawie dostępności zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego (Dz. Urz. UE L 256 z 12.10.2018, str. 103). Dalej: „decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2018/1523”.

²³ Pn. „Warunki techniczne publikacji i struktura dokumentu elektronicznego deklaracji dostępności (wersja 2.0)”.

w różnych miejscach tej strony, przekierowywały do różnych wersji tej deklaracji, tj.: [1] do wersji z 10 kwietnia 2024 r., która nie zawierała danych kontaktowych koordynatora; [2] do wersji z 25 marca 2025 r., która zawierała ww. dane koordynatora, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 715-733)

Burmistrz podał, że na Urząd nie została nałożona przez ministra właściwego ds. cyfryzacji kara z tytułu niesporządzenia i niepublikowania deklaracji dostępności albo niezawierania w niej elementów określonych w art. 10 ust. 3-5 UDC.

(akta kontroli str. 513-517)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Plan działania Urzędu na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami²⁴ został przygotowany przez koordynatora ds. dostępności dopiero w marcu 2023 r., tj. po dwóch latach i sześciu miesiącach od daty jego powołania. Niezapewnienie opracowania tego planu w ww. okresie należy uznać jako działanie nierzetelne.

Burmistrz wyjaśnił, że ww. plan opracował w marcu 2023 r. powołany 11 stycznia 2023 r. obecny koordynator, natomiast ówczesny koordynator nie wywiązał się z tego obowiązku przed odejściem z pracy na emeryturę.

(akta kontroli str. 12-14, 45-47, 102-108, 526-531)

2. Burmistrz opublikował na stronie BIP Urzędu dane kontaktowe koordynatora do spraw dostępności dopiero 20 marca 2025 r., tj. 4 lata i 193 dni od dnia jego powołania. Jednocześnie plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Urząd Gminy Nowe na lata 2023-2025 opublikowano na stronie BIP Urzędu dopiero w trakcie kontroli - 25 marca 2025 r. tj. dwa lata po jego opracowaniu. Wymóg publikowania ww. danych i planu wynikał z art. 14 ust. 5 UZD i zwłokę w ich opublikowaniu należy uznać za działanie nierzetelne.

Burmistrz wyjaśnił, że wynikało to z przeoczenia.

(akta kontroli str. 25-28, 32-34, 40-47, 102-108)

3. Za nierzetelne należy uznać, że w zarządzeniu o wyznaczeniu koordynatora ds. dostępności oraz w planie działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności nie ustalono mierników monitorowania wykonania przez koordynatora jego zadań ustawowych. Tym samym nie zostały spełnione standardy kontroli zarządczej²⁵ określone w pkt. II.B.6 pn. „Określanie celów i zadań, monitorowanie i ocena ich realizacji”, zgodnie z którymi wykonanie celów i zadania należało określać jasno i w co najmniej rocznej perspektywie, a ich wykonanie należało monitorować za pomocą wyznaczonych mierników. Za nierzetelne należy też uznać, że w ww. planie działania nie zawarto ram

²⁴ Zadanie to ujęte zostało w zarządzeniu Nr 195/2020 Burmistrza z 8 września 2020 r. w sprawie powołania koordynatora ds. dostępności oraz zespołu do spraw dostępności.

²⁵ Por. załącznik do komunikatu Nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. Nr 15 poz. 84). Dalej: „standardy kontroli zarządczej”.

finansowych jego realizacji w oparciu o możliwości budżetu i możliwości skorzystania z finansowania zewnętrznego.

Burmistrz wyjaśnił, że nie ujęto mierników monitorowania w ww. dokumentach, a także ram finansowych w planie działania, bo nie wynikało to z ustawowych obowiązków konieczności zawarcia takich wymogów w tych dokumentach. Jednakże Urząd planuje w przyszłości wprowadzenie takich mierników.

(akta kontroli str. 12-14, 45-47, 526-531)

4. W związku z opracowaniem planu działań na rzecz poprawy zapewnienia dostępności na lata 2023-2025 obejmującego analizę stanu zapewnienia dostępności nie przeprowadzono w latach 2021-2025 udokumentowanych audytów dostępności w obszarze architektonicznym i organizacyjnym, oraz nie monitorowano zaplanowanych działań w zakresie dostępności, co należy uznać za nierzetelne.

Prowadziło to w szczególności do nieuwzględnienia w ww. planie konieczności usunięcia części barier dla osób ze szczególnymi potrzebami, np. wynikających z braku odpowiedniej liczby miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych na parkingu przed budynkiem Urzędu, czy nieprzystosowania ogólnodostępnej toalety dla osób niepełnosprawnych na parterze budynku Urzędu.

Burmistrz wyjaśnił, że nieprzeprowadzenie audytów dostępności architektonicznej wynikało z przyjętej i ścisłej interpretacji przepisu art. 15 ust. 1 ustawy o zapewnieniu dostępności, który nie zobowiązywał gmin do przeprowadzania takich audytów. Ponadto Burmistrz wskazał na: (1) brak odpowiednich zasobów finansowych na przeprowadzenie audytów dostępności architektonicznej i organizacyjnej; (2) brak wykwalifikowanego personelu w celu przeprowadzenia takich audytów we własnym zakresie; (3) przestarzałą infrastrukturę, której dostosowanie do współczesnych standardów dostępności wymaga kosztownych i czasochłonnych inwestycji.

(akta kontroli str. 45-52, 102-108, 715-766)

5. W treści żadnej z dwóch objętych badaniem umów, którymi po 5 września 2021 r. zlecono realizację zadań publicznych finansowanych z udziałem środków publicznych oraz w jednej z dwóch objętych badaniem umów, na podstawie których po 5 września 2021 r. udzielono zamówień publicznych podmiotom innym niż podmioty publiczne, nie określono warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie tych zadań i zamówień publicznych, z uwzględnieniem minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6 ustawy o dostępności. Tym samym naruszono art. 4 ust. 3 ustawy o dostępności. Dotyczyło to:

- dwóch umów zawartych na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, którymi zlecono zadania publiczne z zakresu upowszechniania edukacji, kultury i dziedzictwa narodowego²⁶ oraz z zakresu ochrony i promocji zdrowia²⁷, obejmujące: kampanię informacyjną, rekrutacyjną oraz organizację

²⁶ Umowa nr 5/2022 z 28 kwietnia 2022 r. dotycząca organizacji zajęć rękodzieła z elementami stolarstwa zakończonych spotkaniem z Mikołajem i wystawą.

²⁷ Umowa nr 10/2023 z 19 kwietnia 2023 r. dotycząca organizacji badań przesiewowych w kierunku wykrywania nowotworów z kampanią promocyjną obejmującą spotkania ze specjalistami na temat zdrowia.

wydarzeń w budynkach, w związku z czym należało zdefiniować warunki dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej;

- zlecenia na wykonanie filmu promocyjnego projektów zrealizowanych ze środków programu Polski Ład, w związku z czym należało zdefiniować warunki dostępności cyfrowej.

Burmistrz wyjaśnił, że:

- w przypadku umów zawartych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego posługiwano się wzorami umów wynikającymi z rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw pożytku publicznego, które nie przewidywały zarówno przed, jak i po wejściu w życie ustawy o dostępności, miejsca na wpisanie wymogów w zakresie warunków dostępności. Tym samym Burmistrz, posługując się obowiązującymi i zgodnymi z prawem wzorami, uważał, że nie naruszał ustawy o dostępności. W jego ocenie do naruszeń nie doszło również w związku z nieokreśleniem ww. wymagań w zarządzeniu o konkursie, gdyż art. 4 ust. 3 ustawy o dostępności wymagał zawarcia warunków dostępności w umowie, a nie w zarządzeniu.

- wykonanie filmu, z uwagi na niską wartość zamówienia, zlecono stosując druk zlecenia wprowadzony Zarządzeniem Burmistrza Nowego nr 228/2021 z 8 stycznia 2021 r. w sprawie ustalenia wewnętrznych zasad udzielania zamówień publicznych na dostawy, roboty budowlane i usługi. Nie nastąpiło zatem naruszenie ustawy o dostępności, gdyż nie zawarto umowy w formie pisemnej. Dodał, że Gmina skupiła się na podstawowych aspektach zamówienia, takich jak wykonanie samego filmu, bez szczegółowego uwzględnienia kwestii dostępności. Realizacja filmów miała charakter incydentalny, w związku z tym Urząd nie posiadał doświadczenia w tworzeniu materiałów promocyjnych w sposób uwzględniający potrzeby osób niepełnosprawnych.

(akta kontroli str. 293-389, 417-517)

W odniesieniu do wskazanych wyjaśnień NIK zauważa, że intencją ustawodawcy było zapewnienie, aby zlecane usługi publiczne były dostępne dla osób ze szczególnymi potrzebami. Jeżeli zawarcie umowy poprzedzone było konkursem, to zdaniem NIK już w warunkach konkursu należało zakomunikować, a następnie konsekwentnie wskazać w umowie wymagane warunki zapewnienia dostępności.

6. W dwóch z trzech badanych przypadków opis przedmiotu zamówienia o wartości szacunkowej przekraczającej 130 000 zł nie został sporządzony z uwzględnieniem wymagań w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych, czym naruszono art. 100 ust. 1 PZP. Dotyczyło to dwóch zamówień na roboty budowlane w zakresie chodników lub pieszojezdni, w przypadku których w dokumentacji nie zawarto rozwiązań ułatwiających korzystanie z infrastruktury przez osoby niewidome, a w jednym – również osoby słabowidzące²⁸.

Burmistrz wyjaśnił, że umowy na roboty budowlane w ogólnikowy sposób formułowały przedmiot zamówienia wskazując, że szczegółowy jego opis znajdował się w załącznikach stanowiących między innymi *Projekt zagospodarowania terenu* czy *Projekt architektoniczno-budowlany*. Dokumentację

²⁸ Dotyczy to oznakowania odpowiednio dotykowego i kontrastowego ostrzegającego/informującego o miejscach zagrożenia, takich jak schody terenowe czy przejścia dla pieszych.

techniczną wykonała osoba posiadająca szczegółową wiedzę, która w toku pracy oceniła konieczność zastosowania takich albo innych rozwiązań technicznych, w tym rozwiązań ułatwiających poruszanie się osobom z niepełnosprawnością wzroku. Otrzymując gotowy projekt pracownicy Urzędu nie analizowali zastosowanych rozwiązań technicznych, gdyż było to zadanie projektanta.

(akta kontroli str. 448-505, 510-512, 567-619, 767-785)

Odnosząc się do ww. wyjaśnień NIK wskazuje, że w dokumentacji projektowej dotyczącej ww. przedmiotów zamówień nie zawarto szczegółowych rozwiązań ułatwiających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami. Przy udzielaniu zamówień publicznych odpowiedzialność za opis przedmiotu zamówienia ponosi Zamawiający, w tym przypadku Urząd. Stosownie do art. 103 ust. 1 PZP zamówienia na roboty budowlane opisuje się za pomocą dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych. Zadaniem zamawiającego podmiotu publicznego było w ww. przypadkach takie kształtowanie przestrzeni, aby była ona dostępna i przyjazna dla wszystkich użytkowników, a także eliminowanie barier w korzystaniu z niej przez osoby ze szczególnymi potrzebami na zasadzie równości z innymi osobami.

7. Badanie stron internetowych Urzędu wykazało, że:

a) dopuszczono do ponad 11 miesięcznej zwłoki w sporządzeniu w sposób dostępny cyfrowo deklaracji dostępności cyfrowej strony BIP Urzędu²⁹, co należy uznać za nierzetelne;

Burmistrz wyjaśnił, że deklaracja dostępności cyfrowej strony BIP była zamieszczana od momentu, od którego istniał taki wymóg, jednak ostateczną wersję, w pełni dostępną cyfrowo, wdrożono 25 marca 2025 r.

b) w deklaracjach dostępności cyfrowej strony BIP Urzędu i strony www Urzędu zawarto nierzetelne informacje, zgodnie z którymi oświadczenia w sprawie ich dostępności zostały sporządzone odpowiednio: 8 września 2020 r. i 4 lutego 2021 r., podczas gdy nowe wersje tych stron zostały wdrożone odpowiednio: 10 kwietnia 2024 r. i 8 listopada 2023 r.;

Burmistrz wyjaśnił, że niewłaściwe daty sporządzenia oświadczeń w sprawie dostępności tych stron wynikały: w pierwszym przypadku – ze wstawienia daty ze starej wersji strony BIP, a w drugim przypadku – z niedopatrzenia przy imporcie starych danych z poprzedniej strony www.

(akta kontroli str. 715-733, 767-785)

c) ostatniego przeglądu deklaracji dostępności cyfrowej strony BIP Urzędu dokonano 29 marca 2024 r. pomimo, że zgodnie z art. 11 UDC takiego przeglądu należało dokonać do dnia 31 marca 2025 r. Na skutek tego w ww. deklaracji³⁰ pozostawiono nieaktualne informacje o braku pętli indukcyjnych³¹ oraz o braku uregulowania prawa wstępu na teren Urzędu z psem asystującym³²;

²⁹ Deklaracja została sporządzona w sposób dostępny cyfrowo 25 marca 2025 r., podczas gdy nowa strona BIP Urzędu została wdrożona 10 kwietnia 2024 r.

³⁰ Wg stanu na 2 kwietnia 2025 r., tj. na dzień oględzin NIK.

³¹ Pętla indukcyjna dla osób słabosłyszących została zakupiona 26 marca 2025 r.

³² Procedura wstępu z psem asystującym została wprowadzona zarządzeniem z 25 marca 2025 r.

Burmistrz wyjaśnił, że z uwagi na doświadczenia z poprzednich lat, w których to sporządzenie nowych deklaracji dostępności odbywało się właściwie z dnia na dzień po podpisaniu umowy, umowa na audyt stron internetowych BIP oraz www, wraz ze sporządzeniem aktualnej deklaracji dostępności dla obu stron, została podpisana dnia 26 marca 2025 r. Nie spodziewano się, że wykonawca, z uwagi na duże obciążenie pracą, zadeklaruje termin realizacji na 45 dni roboczych, ale nie było już czasu na szukanie innych audytorów, którzy mogliby w krótszym czasie przeprowadzić takowy audyt wraz ze sporządzeniem aktualnych deklaracji dostępności.

(akta kontroli str. 715-733, 767-785, 788-789, 792-794)

d) w treści deklaracji dostępności cyfrowej strony BIP Urzędu:

- nie zawarto opisu postępowania skargowego, pomimo zawarcia w niej informacji o postępowaniu odwoławczym, tj. o możliwości złożenia skargi, tym samym w tym zakresie nie uwzględniono treści wymaganej w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (UE) nr 2018/1523, co należy uznać za nierzetelne;

Burmistrz wyjaśnił, że był to błąd, który już został naprawiony.

(akta kontroli str. 715-733, 767-785)

- jako datę publikacji strony wskazano 26 października 2005 r., a jako datę jej ostatniej aktualizacji – 30 marca 2020 r., mimo, że nowa strona BIP Urzędu została wdrożona 10 kwietnia 2024 r., co należy uznać za nierzetelne;

Burmistrz wyjaśnił, że wynikało to z błędnej interpretacji tego, jaką datę należało zamieścić, tj. czy datę najnowszej odsłony BIP czy też datę ogólnie posiadanego BIP-u.

(akta kontroli str. 715-733, 767-785)

- nie zawarto wszystkich informacji wskazanych w art. 10 ust. 4 pkt. 4 i 7 UDC, tj.: [1] danych teleadresowych siedziby podmiotu publicznego (zawarto jedynie dane adresowe, brakowało nr telefonu); [2] informacji o dostępności tłumacza języka migowego za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej wraz z informacją o metodach umożliwiających skorzystanie z tej funkcji albo informacji o jej braku (była jedynie informacja o możliwości skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu);

Burmistrz nie wyjaśnił przyczyn braku ww. informacji.

(akta kontroli str. 715-733, 767-785, 788-789, 792-794)

- nie zawarto informacji dotyczących dostępnej dla osób słabosłyszących lub głuchych formy kontaktu z koordynatorem ds. dostępności (np. adresu e-mail), co należy uznać za nierzetelne;

Burmistrz wyjaśnił, że deklaracja dostępności została sporządzona w oparciu o obowiązujące „Warunki techniczne publikacji i strukturę dokumentu elektronicznego deklaracji dostępności”, opracowane przez Centrum Rozwoju Kompetencji Cyfrowych, Ministerstwo Cyfryzacji. Treści zawarte w deklaracji dostępności dzielą się na wymagane, opcjonalne oraz dobrowolne. We wspomnianych "warunkach technicznych..." nie było określonej wymaganej lub opcjonalnej sekcji dla danych koordynatora dostępności, wzorca kodu źródłowego do oznaczenia koordynatora ani

oznaczenia go identyfikatorem. Informacja o koordynatorze mogła zostać wpisana do deklaracji dostępności przez podmiot publiczny jako treści dobrowolne (w tym przypadku określone w "warunkach technicznych" jako dobra praktyka), podobnie jak szereg innych informacji, które podmiot publiczny mógł uznać za stosowne do publikacji, a które odnoszą się do osób z niepełnosprawnościami. Wynika z tego, że dodatkowe - dobrowolne informacje miały charakter fakultatywny, a nie obligatoryjny.

(akta kontroli str. 715-733, 767-785)

e) w kodzie źródłowym deklaracji dostępności cyfrowej strony BIP Urzędu:

- nie zawarto następujących elementów struktury i treści wymaganych wg opublikowanych na stronie BIP Ministerstwa Cyfryzacji wytycznych pn. „Warunki techniczne publikacji i struktura dokumentu elektronicznego deklaracji dostępności (wersja 2.0)”, tj.: [1] nagłówek pt. „Stan dostępności cyfrowej” poprzedzającego ujętą w deklaracji treść informującą o stanie zgodności z wymaganiami dostępności; [2] nagłówek pt. „Przygotowanie deklaracji dostępności” poprzedzającego ujętą w deklaracji treść z datą przygotowania deklaracji dostępności, datą jej ostatniego przeglądu oraz podstawą oświadczenia o zgodności; [3] nagłówek pt. „Obsługa wniosków i skarg związanych z dostępnością” poprzedzającego ujętą w deklaracji treść z informacjami nt. procedury zgłaszania żądań zapewnienia dostępności cyfrowej oraz możliwości składania skarg na jej brak, a także treść z linkiem do strony internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich; [4] nagłówek pt. „Dostępność komunikacyjno-informacyjna” poprzedzającego ujętą w deklaracji treść z informacją nt. dostępności tłumacza języka migowego, co należy uznać za nierzetelne;
- nie zawarto następujących identyfikatorów HTML wymaganych wg opublikowanych na stronie BIP Ministerstwa Cyfryzacji wytycznych pn. „Warunki techniczne publikacji i struktura dokumentu elektronicznego deklaracji dostępności (wersja 2.0)”, tj.: [1] a11y-zakres (informacje dotyczące strony internetowej, której dotyczy deklaracja były ujęte w kodzie źródłowym deklaracji, ale nie były oznaczone tym identyfikatorem); [2] a11y-architektura (informacje o dostępności architektonicznej siedziby głównej podmiotu publicznego dla osób z niepełnosprawnościami były ujęte w kodzie źródłowym deklaracji dostępności, ale były oznaczone błędnym identyfikatorem a11y-architektura); [3] a11y-komunikacja (w kodzie źródłowym deklaracji nie ujęto też treści z informacjami o dostępności komunikacyjno-informacyjnej, z wyjątkiem informacji o braku pętli indukcyjnych i dostępności na miejscu tłumacza języka migowego), co należy uznać za nierzetelne;
- zawarto identyfikator a11y-procedura, jednak bez oznaczonej nim treści z opisem procedury skargowej (w treści oznaczonej tym identyfikatorem zawarto opis procedury żądania zapewnienia dostępności cyfrowej elementu strony internetowej lub jej elementu), co należy uznać za nierzetelne;

Burmistrz wyjaśnił, że powyższe nieprawidłowości wynikały po części z przeoczenia, po części z błędów podczas zamieszczania/kopiowania kodu źródłowego deklaracji dostępności, a po części z braku wystarczającej wiedzy informatyka w danej materii. Tekst wyświetlany na stronie był jak najbardziej odpowiedni, a nikt nie weryfikował kodu źródłowego strony internetowej, gdyż nikt nie miał takowej wiedzy.

Dodał, że braki zostały naprawione poprzez zamieszczenie nowo opracowanej deklaracji dostępności, zmienionej i uaktualnionej zgodnie ze stanem faktycznym.

(akta kontroli str. 715-733, 767-785, 788-789-792-794)

- f) na stronie BIP Urzędu nie zapewniono spójności co do opublikowanej treści deklaracji dostępności cyfrowej tej strony. Polegało to na tym, że: [1] link do deklaracji dostępności nowej strony BIP Urzędu, dostępny w stopce strony głównej BIP Urzędu, przekierowywał do wersji deklaracji z 10 kwietnia 2024 r., która nie zawierała danych kontaktowych koordynatora ds. dostępności [2] link do deklaracji dostępności ww. strony, dostępny w menu bocznym – po lewej stronie – w sekcji „Deklaracja dostępności”, przekierowywał do wersji deklaracji z 25 marca 2025 r., która zawierała dane kontaktowe koordynatora ds. dostępności. Brak spójności w ww. zakresie należy uznać za nierzetelne.

Burmistrz wyjaśnił, że był to błąd, który już został naprawiony.

Według wyjaśnień Burmistrza powyższy błąd wynikał z faktu, że zarówno strona www Urzędu, jak i strona BIP Urzędu, były bardzo „świeżymi” produktami, tworzonymi od nowa i nie ustrzeżono się błędów podczas zamieszczania niektórych treści (w tym deklaracji dostępności). Wskazał na złożoność sytuacji wynikającej z tego, że stronę www Urzędu tworzyła jedna firma, stronę BIP Urzędu – druga firma, a audyty wraz z deklaracjami dostępności – trzecia firma. Podał, że podczas wdrażania i nauki obsługi nowych stron niektóre kwestie mogły zostać przeoczone.

(akta kontroli str. 715-733, 767-785)

- g) w treści deklaracji dostępności cyfrowej strony www Urzędu wdrożonej 8 listopada 2023 r.:

- zawarto nierzetelną informację o dacie sporządzenia tej deklaracji, tj. w sekcji pn. „Przygotowanie deklaracji dostępności”, zawarto informację o treści: „Deklarację sporządziliśmy na podstawie oświadczenia przedstawionego przez (...) [nazwa firmy zewnętrznej], która zadeklarowała zgodność z wytycznymi WCAG 2.1 na poziomie AA. Wykonawca przedstawił stosowne oświadczenie”, przy jednoczesnym udostępnieniu linku przekierowującego do treści oświadczenia z datą 5 czerwca 2019 r. Dopuszczenie do braku spójności w ww. zakresie należy uznać za nierzetelne;

Burmistrz wyjaśnił, że w jego ocenie w dniu 5 czerwca 2019 r. firma zewnętrzna otrzymała certyfikat spełniania wymogów WCAG 2.1 na poziomie AA i tym samym deklarowała taką zgodność dla nowo utworzonej strony www Urzędu. Jednakże dodał, że po najnowszym audycie zamieszczony został zmieniony zapis.

(akta kontroli str. 715-733, 767-785)

- nie zawarto wskazanych w art. 10 ust. 4 UDC informacji o dostępności tłumacza języka migowego za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej wraz z informacją o metodach umożliwiających skorzystanie z tej funkcji albo informacji o jej braku (była jedynie informacja o możliwości skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu);

Burmistrz wyjaśnił, że informacja ta została zmieniona i uaktualniona zgodnie ze stanem faktycznym.

Według wyjaśnień Burmistrza powyższy błąd wynikał z faktu, że zarówno strona www Urzędu, jak i strona BIP Urzędu, były bardzo „świeżymi” produktami, tworzonymi od nowa i nie ustrzeżono się błędów podczas zamieszczania niektórych treści (w tym deklaracji dostępności). Wskazała na złożoność sytuacji wynikającej z tego, że stronę www Urzędu tworzyła jedna firma, stronę BIP Urzędu – druga firma, a audyty wraz z deklaracją dostępności – trzecia firma. Podczas wdrażania i nauki obsługi nowych stron niektóre kwestie mogły zostać przeoczone.

(akta kontroli str. 715-733, 767-785)

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie Urząd przygotował się do realizacji obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami, jednak w sposób nie w pełni prawidłowy. Pozytywnie należy ocenić, że Burmistrz terminowo wyznaczył koordynatora ds. dostępności, który opracował plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Jednak jego opracowanie nie zostało poprzedzone przeprowadzeniem audytu dostępności i nastąpiło dopiero po dwóch latach od powołania koordynatora, co należy ocenić negatywnie. Stwierdzono przypadki nierzetelnych informacji zawartych w deklaracjach dostępności cyfrowej strony BIP Urzędu oraz strony www Urzędu. Dopuszczono także do ponad 11 miesięcznej zwłoki w sporządzeniu, w sposób dostępny cyfrowo, deklaracji dostępności cyfrowej strony BIP Urzędu, nie ujęto w niej pełnego zakresu informacji wskazanego w art. 10 ust. 4 pkt. 4 i 7 UDC, nie zapewniono odpowiedniej struktury jej kodu źródłowego oraz terminowego dokonywania jej przeglądu i aktualizacji, co również należy ocenić negatywnie. Ponadto zidentyfikowano umowy, w których odpowiednio: [1] wbrew wymogom art. 4 ust. 3 UZD nie określono warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6 UZD (w trzech na cztery zbadane przypadki); [2] wbrew wymogom art. 100 ust. 1 PZP opis przedmiotu zamówienia nie został sporządzony z uwzględnieniem wymagań w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (w dwóch na trzy zbadane przypadki).

OBSZAR

2. Prowadzenie działalności przy spełnianiu wymagań służących zapewnieniu dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami

Opis stanu faktycznego

1. Urząd przygotował i przekazał, na wzorach opracowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, za pośrednictwem Portalu Statystycznego GUS³³, dwa raporty o stanie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Urzędzie odpowiednio: wg stanu na 1 stycznia 2021 r. i na 1 stycznia 2025 r., w terminach do 31 marca 2021 r. i do 31 marca 2025 r., tj. zgodnie z art. 11 ust. 1 UZD. Zapewniono też opublikowanie tych raportów na

³³ Por. [1] Portal Statystyczny GUS, [link do Portalu Statystycznego GUS](#) (dostęp: 14 stycznia 2025 r.). Dalej: „PS GUS”; [2] Portal Funduszy Europejskich, sekcja dostępność / ustawa o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami / raportowanie dostępności / raportowanie dostępności w 2025 r., [link do odpowiedzi na pytanie: "Jak wypełnić raport, z jakiego formularza korzystać?"](#) (dostęp: 14 stycznia 2025 r.).

stronie podmiotowej BIP, odpowiednio w dniu 30 marca 2021 r. i 25 marca 2025 r.

Z porównania ww. raportów wynikało, że w zakresie dostępności:

(1) architektonicznej – w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 1 stycznia 2025 r. nastąpiła poprawa jedynie w zakresie zapewnienia możliwości wstępu do budynku Urzędu osobie korzystającej z psa asystującego; nadal nie zapewniono jednak wolnych od barier przestrzeni komunikacyjnych, dostępu do wszystkich pomieszczeń, informacji na temat rozkładu pomieszczeń w formie wizualnej i dotykowej lub głosowej;

(2) cyfrowej – w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 1 stycznia 2025 r. nie zapewniono pełnej zgodności prowadzonych stron internetowych z wymogami UDC; w raporcie z 2025 r. wykazano w sekcji komentarze uwagi dotyczące tej dostępności, a polegające na: niezapewnieniu alternatywy do treści nietekstowych, zamieszczaniu części dokumentów w formie skanu wersji papierowej, używaniu grafik dla przedstawienia tekstu;

(3) informacyjno-komunikacyjnej – w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 1 stycznia 2025 r. nastąpiła poprawa w zakresie zapewnienia kontaktu osobistego z osobą komunikującą się w języku migowym oraz urzędnika do obsługi osób słabosłyszących (tj. pętli indukcyjnej); nadal nie zapewniono jednak w wymaganych formach dostępności na stronie internetowej informacji o zakresie swojej działalności, w szczególności poprzez nagranie treści w polskim języku migowym oraz poprzez informację w tekście łatwym do czytania; w raporcie z 2025 r. wskazano na możliwość komunikacji z Urzędem za pośrednictwem poczty elektronicznej.

(akta kontroli str. 116-119, 202-208, 522-525)

Z wyjaśnień Burmistrza wynikało, że w badanym okresie minister właściwy ds. informatyzacji nie nałożył na podstawie art. 19 ust. 2 UDC na Burmistrza, jak i na Urząd kary pieniężnej z tytułu nieuzasadnionego i uporczywego niezapewnienia dostępności cyfrowej strony internetowej lub aplikacji mobilnej – w związku z brakiem poprawy tej dostępności.

(akta kontroli str. 513-517)

W raporcie o stanie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Urzędzie, wg stanu na 1 stycznia 2025 r., wykazano w pkt. 5 lit. a, że aby umożliwić ewakuację lub ratowanie osób wewnątrz budynku, Urząd zapewnił procedury ewakuacji lub ratowania oraz sprzęt lub miejsce do ewakuacji lub ratowania, podczas gdy z oględzin NIK budynku wynikało, że takich procedur, sprzętu lub miejsca nie posiadano, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Ponadto zgodnie z treścią ww. raportu Urząd zapewniał kontakt osobisty z tłumaczem języka migowego od razu, podczas gdy faktycznie, w przypadku złożonych merytorycznie zagadnień, wymagane było wsparcie podmiotu zewnętrznego świadczącego usługi tłumaczenia w ww. zakresie i formalne zasady współpracy Urzędu z takim podmiotem nie zostały określone (w szczególności czas realizacji zgłoszeń). Powyższe również szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 116, 117, 737-766, 770, 781, 795, 796)

2. W okresach podlegających ocenie w raporcie o stanie dostępności na dzień 1 stycznia 2025 r. do Urzędu nie wpłynęły: wnioski o zapewnienie dostępności

architektonicznej i/lub informacyjno-komunikacyjnej, żądania zapewnienia dostępności cyfrowej ani skargi na brak dostępności cyfrowej.

(akta kontroli str. 517-518)

3. Oględziny strony BIP Urzędu i www Urzędu wykazały, że częściowo spełniały one warunki dostępności cyfrowej na poziomie podstawowym³⁴, tj. w szczególności:

- w zakresie nawigacji – zapewniały widoczność elementu aktywnego przy nawigacji klawiaturą, dostępność za pomocą klawiatury wszystkich elementów aktywnych, dostępność mapy strony lub wyszukiwarki, nie zawierały tzw. pułapek klawiaturowych ani mechanizmu otwierających się nowych okien z treścią bez udziału użytkownika;
- w zakresie wyglądu – nie zawierały elementów szybko błyskających lub gwałtownie zmieniających jasność, informacji przekazywanych jedynie za pomocą koloru lub poprzez użycie pozycji czy formy elementu, nie zawierały instrukcji odnoszących się do koloru elementu, zapewniały możliwość korzystania z treści strony bez względu na orientację ekranu pionową czy poziomą;
- w zakresie treści – nie zawierały elementów z automatycznie uruchamiającym się dźwiękiem, a także nie dających się zatrzymać migających lub poruszających się elementów, których miganie lub ruch nie było niezbędne dla zrozumienia informacji.

Oględziny strony BIP Urzędu i www Urzędu wykazały jednak także przypadki, w których nie spełniały one warunków dostępności cyfrowej na poziomie podstawowym³⁵, tj. w szczególności:

- strona BIP Urzędu: posiadała link do „Instrukcji wyszukiwania”, przed otwarciem której nie występowało ostrzeżenie o otwarciu nowego okna/zakładki; nie zapewniała aby każdorazowo podczas nawigacji klawiaturą fokus klawiatury poruszał się w logicznej kolejności, spójnej z układem wizualnym treści; nie zapewniała, aby po powiększeniu widoku strony do 200% zapewniona była widoczność całości informacji ze strony, bez przypadków zachodzenia na siebie poszczególnych elementów; nie zapewniała poprawności struktury tytułów stron, tj. unikalnych tytułów opisujących ich zawartość, z układem informacji „od szczegółu; nie zapewniała każdorazowo poszerzonych opisów treści nietekstowych; powyższe szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- strona www Urzędu nie zapewniała: aby po powiększeniu widoku strony do 200% zapewniona była widoczność całości informacji ze strony, bez przypadków zachodzenia na siebie poszczególnych elementów; aby każdorazowo występowały poszerzone opisy treści nietekstowych; aby element filmowy przekazujący treść w formie tekstu posiadał audio-

³⁴ W zakresie wynikającym z listy kontrolnej do badania dostępności cyfrowej strony internetowej opublikowanej w [Serwisie Rzeczypospolitej Polskiej](#) (dostęp na 31 marca 2025 r.).

³⁵ W zakresie wynikającym z listy kontrolnej do badania dostępności cyfrowej strony internetowej opublikowanej w [Serwisie Rzeczypospolitej Polskiej](#) (dostęp na 31 marca 2025 r.).

deskrypcję; aby każdorazowo przy plikach dostępnych do pobrania była informacja o rozmiarze dokumentów; powyższe szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 663-714)

4. W wyniku oględzin budynku Urzędu ustalono, że trzykondygnacyjna część budynku z dachem skośnym, położona przy Placu św. Rocha 5 w Nowem, wraz z przylegającą od strony północno-zachodniej dwukondygnacyjną częścią budynku z dachem płaskim, połączoną przejściem wewnętrznym, była przystosowana do osób z niepełnosprawnościami w poniższym zakresie, tj. posiadała:

- boczne wejście do części budynku dwukondygnacyjnej od strony Przedsiębiorstwa Usług Miejskich Spółka z o.o. w Nowem, dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami, tj. z podjazdem o wymaganych wymiarach wraz z barierkami oraz oświetlonymi drzwiami wejściowymi o szerokości 100 cm, a wewnątrz także przestrzeń komunikacyjną prowadzącą do Biura Obsługi Klienta;
- piktogramy dedykowane dla osób ze szczególnymi potrzebami przy wejściu głównym³⁶, bocznym³⁷ a także na drzwiach Biura Obsługi Klienta³⁸;
- pętlę indukcyjną w Biurze Obsługi Klienta.

Jednocześnie budynek ten nie był przystosowany w następującym zakresie: [1] posiadał wejście główne od strony Placu św. Rocha z dwoma stopniami o wysokości 21 cm i 13,5 cm (bez wyróżnienia ich krawędzi), bez podjazdu, tj. nieprzystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim, posiadające witrynę z jednoskrzydłowymi, przeszklonymi plastikowymi drzwiami bez ich oznakowania dla osób słabowidzących;

[2] nie posiadał windy, podjazdów oraz innego wyposażenia umożliwiającego zarówno dojście osób z niepełnosprawnościami ruchowymi z poziomu parteru tego budynku na pierwsze piętro budynku dwukondygnacyjnego, jak i dojście na pierwsze i drugie piętro budynku trzykondygnacyjnego; [3] nie posiadał w holu wejścia głównego, jak i w wejściu bocznym, tablicy informacyjnej na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy; [4] posiadał nieprzystosowaną dla osób z niepełnosprawnościami ogólnodostępną toaletę na parterze oraz na drugim piętrze trzykondygnacyjnej części budynku; [5] posiadał nieoznakowane krawędzie stopni schodów przed

³⁶ Piktogram dla niesłyszących, głuchoniemych z literą T – oznaczenie pętli indukcyjnej i napisem o treści <Przełącz aparat słuchowy na pozycję „T”>, piktogram o możliwości wejścia z psem asystującym wraz z napisem pismem dotykowym Braille'a, oraz piktogram wejścia dla osób niepełnosprawnych oraz z wózkami dziecięcymi z napisem o treści: „Wejście boczne od strony PUM”.

³⁷ Piktogram dla niesłyszących, głuchoniemych z literą T i piktogram o możliwości wejścia z psem asystującym wraz z napisem pismem dotykowym Braille'a.

³⁸ Na drugich drzwiach wejściowych do Biura Obsługi Klienta - piktogram dla niesłyszących, głuchoniemych z literą T – oznaczenie pętli indukcyjnej i napisem o treści <Przełącz aparat słuchowy na pozycję „T”>.

wejściem głównym do budynku oraz wewnątrz budynku mimo, że kolor posadzki nie odróżniał się od koloru tych stopni.

Ponadto w budynku Urzędu nie zapewniono osobom z niepełnosprawnościami: [1] dostępu do pomieszczenia sekretariatu Urzędu mieszczącego się na pierwszym piętrze trzykondygnacyjnej części budynku – w poniedziałki, środy, czwartki w godzinach od 7.00 do 8.00, we wtorki w godzinach od 7.00 do 8.00 i od 15.00 do 16.00, tj. w godzinach pracy Urzędu, lecz poza godzinami pracy Biura Obsługi Klienta; [2] dostępu do okienka kasowego mieszczącego się na pierwszym piętrze dwukondygnacyjnej części budynku; [3] możliwości ich ewakuacji z budynku w oparciu o opracowaną i wdrożoną procedurę tej ewakuacji; [4] wyznaczenia minimum trzech miejsc parkingowych dla samochodów i o szerokości minimum 3,6 m.

(akta kontroli str. 715-766)

Z wyjaśnień Burmistrza wynikało, że budynek Urzędu znajdował się w strefie B ochrony konserwatorskiej, a w latach 2019-2025 nie dokonywano jego przebudowy, lecz tylko przeprowadzano drobne remonty. Najważniejsze wydatki o charakterze inwestycyjnym dotyczyły m.in. zakupu i montażu pieca gazowego, wymiany/montażu drzwi, modernizacji pomieszczeń poddasza, zakupu mebli, wykonania instalacji hydrantowej i głównego wyłącznika prądu.

(akta kontroli str. 767-785)

Kontrola wykazała, że Urząd nie uwzględnił w planie działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Urząd Gminy Nowe na lata 2023-2025 ww. działań (poza: planowanym zakupem i montażem tablicy informacyjnej oraz tabliczek z pismem punktowym Braille'a do oznakowania drzwi pomieszczeń biurowych Urzędu, planowanym przystosowaniem dla osób z niepełnosprawnościami ogólnodostępnej toalety na parterze budynku, opracowaniem i wdrożeniem planu ewakuacji osób z niepełnosprawnościami z budynku), ani nie zrealizował wszystkich ww. działań w celu usunięcia ww. barier. Tym czasem z art. 4 ust. 2 UZD wynika, że podmiot publiczny w ramach zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami ma obowiązek podejmować działania mające na celu: 1) uwzględnianie ich potrzeb w planowanej i prowadzonej przez ten podmiot działalności; 2) usuwanie barier, a także zapobieganie ich powstawaniu. Powyższe zostało szczegółowo przedstawione w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,

(akta kontroli str. 45-47, 715-766)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Burmistrz nie zapewnił dostępności cyfrowej stron internetowych Urzędu w odniesieniu do wymagań ujętych w art. 5 ust. 1 UDC, gdyż strony te nie spełniały w ww. zakresie wytycznych dostępności wynikających z załącznika do tej ustawy:

a) w przypadku strony BIP Urzędu:

- na podstronie z wynikami wyszukiwania umieszczono link do „Instrukcji wyszukiwania”, przed otwarciem której nie występowało ostrzeżenie

o otwarciu nowego okna/zakładki (por. kryterium WCAG 2.4.4 – cel linku – w kontekście);

- nie zapewniono, aby każdorazowo podczas nawigacji klawiaturą fokus klawiatury poruszał się w logicznej kolejności, spójnej z układem wizualnym treści (por. kryterium WCAG 2.4.3 – kolejność fokusu);
- nie zapewniono, aby po powiększeniu widoku strony do 200% była widoczna całość informacji ze strony, bez przypadków zachodzenia na siebie poszczególnych elementów (por. kryterium WCAG 1.4.4 - zmiana rozmiaru tekstu);
- nie zapewniono poprawności struktury tytułów stron, tj. unikalnych tytułów opisujących ich zawartość, z układem informacji „od szczegółu do ogółu” (por. kryterium WCAG 2.4.2. – tytułu stron);
- nie zapewniono każdorazowo poszerzonych opisów treści nietekstowych (por. kryterium WCAG 1.1.1 - treść nietekstowa).

Burmistrz nie wyjaśnił przyczyn ww. nieprawidłowości. Dodał, że powyższe sprawy odnosiły się do typowo technicznego aspektu strony BIP Urzędu.

Wskazał, że: [1] zlecając firmie zewnętrznej aktualizację strony BIP Urzędu był przekonany o rzetelnej i prawidłowej realizacji tego zadania; [2] nie był świadomy, że strona ta zawierała braki.

(akta kontroli str. 663-714, 767-785)

b) w przypadku strony www Urzędu:

- nie zapewniono, aby po powiększeniu widoku strony do 200% była widoczna całość informacji ze strony, bez przypadków zachodzenia na siebie poszczególnych elementów (kryterium WCAG 1.4.4 - zmiana rozmiaru tekstu);
- nie zapewniono każdorazowo poszerzonych opisów treści nietekstowych (kryterium WCAG 1.1.1 - treść nietekstowa);
- nie zapewniono, aby film promujący budowę dwóch siłowni zewnętrznych przekazujący krótką treść w formie tekstu, miał audio-deskrypcję (kryterium WCAG 1.2.5 – audio-deskrypcja – nagranie);
- nie zapewniono, aby każdorazowo przy plikach dostępnych do pobrania była informacja o rozmiarze dokumentów (kryterium WCAG 2.4.4 – cel linku – w kontekście).

(akta kontroli str. 663-714, 767-785)

Burmistrz wyjaśnił w szczególności, że: [1] problem odpowiedniej widoczności informacji przy powiększeniu zgłoszono producentowi strony i że zostanie to naprawione przy najbliższej aktualizacji „silnika” strony; [2] przypadki braku poszerzonych opisów treści nietekstowych były wynikiem przeoczenia osoby zamieszczającej treści nietekstowe i że wszystkie nowe treści nietekstowe będą zawierały poszerzony opis; [3] w filmie na stronie www Urzędu nie zapewniono audio- deskrypcji, gdyż był to bardzo krótki filmik o szybkiej akcji, zawierający dynamiczną ścieżkę dźwiękową i standardowa audio-deskrypcja byłaby w tym przypadku trudna (jeśli nie niemożliwa) do wykonania; dlatego też zamiast standardowej audio-deskrypcji został zastosowany opis tekstowy; [4] pliki dostępne do pobrania zostaną uzupełnione o informację o ich wielkościach i że informacja taka będzie zamieszczana przy dodawaniu nowych materiałów. Burmistrz

wskazał, że: [1] zlecając firmie zewnętrznej wykonanie i utrzymanie strony www Urzędu był przekonany o rzetelnej i prawidłowej realizacji tego zadania; [2] nie był świadomy, że strona ta zawierała braki.

(akta kontroli str. 663-714, 767-785)

2. Na stronach internetowych Urzędu (BIP i www)³⁹ nie zamieszczono informacji o zakresie działalności Urzędu w postaci: elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania, co było wymagane art. 6 pkt 3 lit. c UZD.

Burmistrz wyjaśnił, że nie zapewniono tej informacji z uwagi na przeoczenie tego obowiązku. Wskazał, że informacja ta zostanie uzupełniona po zapewnieniu środków w budżecie Gminy na nagranie treści w języku migowym.

(akta kontroli str. 663-714, 767-785)

1. Urząd nie podejmował wymaganych art. 4 ust. 2 pkt 1 i 2 UZD rzetelnych działań w ramach zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, mających na celu uwzględnianie ich potrzeb w planowanej i prowadzonej działalności oraz usuwanie barier, a także zapobieganie ich powstawaniu, i tak:

- w planie działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez Urząd Gminy Nowe na lata 2023-2025 nie ujęto nw. działań służących zapewnieniu dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami:

- a) wyróżnienia krawędzi stopni schodów wejścia głównego i schodów wewnątrz budynku Urzędu kolorem kontrastującym z kolorem posadzki;
- b) dodatkowego oznakowania przeszklonych plastikowych drzwi wejściowych wejścia głównego do budynku Urzędu;
- c) umożliwienia osobom z niepełnosprawnością ruchową dojścia z poziomu parteru na pierwsze piętro części dwukondygnacyjnej budynku Urzędu, jak i na pierwsze i drugie piętro części trzykondygnacyjnej tego budynku (w związku z brakiem wyposażenia budynku w windy, podjazdy oraz inne wyposażenie umożliwiające pokonanie tej bariery);
- d) ogólnodostępnej toalety na drugim piętrze trzykondygnacyjnej części budynku;
- e) umożliwienia dostępu do sekretariatu Urzędu mieszczącego się na pierwszym piętrze budynku Urzędu w poniedziałki, środy, czwartki w godzinach od 7.00 do 8.00, we wtorki w godzinach od 7.00 do 8.00 i od 15.00 do 16.00, tj. w godzinach pracy Urzędu, lecz poza godzinami pracy Biura Obsługi Klienta;
- f) umożliwienia dostępu do okienka kasowego mieszczącego się na pierwszym piętrze w części dwukondygnacyjnej budynku;
- g) zapewnienia minimum trzech miejsc parkingowych w ramach utwardzonej części parkingu, na której po obu stronach można było

³⁹ Wg stanu na 8 kwietnia 2025 r., tj. na dzień oględzin przez kontrolera tych stron.

zaparkować nie mniej niż 26 samochodów⁴⁰ (z planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 744/1 wynikało bowiem, że na obszarze tym na 10 miejsc postojowych winno przypadać jedno miejsce dla pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową, i o wymaganej szerokości minimum 3,6 m, zamiast wyznaczonego miejsca o szerokości 3,3 m);

- z kolei do dnia oględzin NIK – tj. do 10 kwietnia 2025 r. – nie zrealizowano ujętych w planie nw. działań:

- a) tablicy informacyjnej wskazującej rozkład pomieszczeń w budynku Urzędu, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy;
- b) ogólnodostępnej toalety dla osób z niepełnosprawnościami na parterze budynku;
- c) oznakowania drzwi do pomieszczeń tabliczkami z pismem punktowym Braille'a;
- d) opracowania i wdrożenia planu i procedury ewakuacji z budynku Urzędu osób z niepełnosprawnościami.

(akta kontroli str. 45-47, 734-766)

W odniesieniu do wskazanych powyżej działań Burmistrz wyjaśnił, że:

- nie wyróżniono krawędzi schodów, bowiem uznano za wystarczające wyróżnienie pierwszego i ostatniego stopnia schodów⁴¹. W trakcie kontroli NIK krawędzie te zostały wyróżnione poprzez zastosowanie taśmy czarno-żółtej; dodatkowo przy wejściu głównym do budynku zainstalowana została z lewej strony balustrada w celu ułatwienia osobom z niepełnosprawnościami pokonania dwóch stopni schodów;
- nie ma przepisu, który nakładałby obowiązek dodatkowego oznakowania przezroczystej witryny z jednoskrzydłowymi drzwiami wejściowymi do budynku Urzędu;
- w myśl § 54 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych budynków nie ma wymogu co do wyposażenia budynku Urzędu w windę i inne wyposażenie celem umożliwienia osobom niepełnosprawnym dostępu do pomieszczeń na kondygnacjach nadziemnych; istniejący układ komunikacyjny, rozmieszczenie przejść, różnice poziomów pomiędzy budynkiem głównym, a przybudówką uniemożliwiają, w ocenie Urzędu, montaż elementów służących swobodnemu korzystaniu przez osoby z niepełnosprawnościami z tych pomieszczeń;
- nie zamontowano tablicy informującej o rozkładzie pomieszczeń w sposób dotykowy lub głosowy, bowiem nie zabezpieczono środków finansowych w budżecie Gminy; podejmowane będą starania, aby zadanie to zostało zrealizowane do końca 2025 r.; w jego ocenie zamontowana na parterze budynku tablica informacyjna z powiększonym drukiem spełnia swą funkcję dla osób słabowidzących;

⁴⁰ Przy założeniu parkingu o wymiarach 30 m po jednej stronie i 35 m po drugiej stronie i szerokości 2,5 m na jedno miejsce parkingowe.

⁴¹ Celem spełnienia wymogu § 306 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225 ze zm.). Dalej: „rozporządzenie w sprawie warunków technicznych budynków”.

- Urząd nie był w stanie zrealizować do końca 2025 r. zadania polegającego na dostosowaniu ogólnodostępnej toalety na parterze, ze względu na brak środków finansowych, które zapewnione zostaną w budżecie na 2026 r.; na drugim piętrze znajduje się co prawda ogólnodostępna toaleta, lecz jej ogólnodostępność wynika z umiejscowienia na tym piętrze pomieszczeń biur Rady Miejskiej, biura Przewodniczącego Rady Miejskiej, prawnika UG Nowe, Spółki Wodnej oraz Referatu Organizacyjnego i Zarządzania Kryzysowego (oprócz pracowników i radnych nikt inny nie korzysta z przedmiotowej toalety; na tym piętrze nie prowadzi się spraw mogących być w zainteresowaniu osób z niepełnosprawnościami);
- na dzień składania wyjaśnień Urząd nie dysponował zabezpieczonymi w budżecie Gminy środkami finansowymi na wykonanie oznaczenia drzwi do pomieszczeń biurowych tabliczkami z pismem punktowym Braille'a, jednakże zadeklarował podejmowanie działań, aby zadanie to zostało zrealizowane;
- w godzinach pracy Urzędu, a poza godzinami pracy Biura Obsługi Klienta istnieje możliwość obsłużenia osoby z niepełnosprawnością ruchową przez pracownika Urzędu, który przychodzi do takiej osoby i przyjmuje od niej wnioski lub podanie, a w przypadku zatrudnienia stażystów osoba ta w godzinach pracy Urzędu przebywa za zabudowaną ladą na parterze i służy pomocom wszystkim zainteresowanym;
- istnieje możliwość obsłużenia osoby z niepełnosprawnością przez pracownika Urzędu zatrudnionego w kasie, który schodzi do tej osoby na parter budynku i przyjmuje należności związane np. z opłaceniem rachunków, zarówno w formie gotówkowej jak i bezgotówkowej, za pomocą terminala przenośnego;
- nie opracowano planu i procedury ewakuacji z budynku Urzędu osób z niepełnosprawnościami, bowiem dokumenty te opracowane zostaną dopiero w II połowie 2025 r., tj. po zakończeniu i odbiorze przez Państwową Straż Pożarną w Świeciu inwestycji polegającej na wyposażeniu budynku Urzędu w instalację wodociągową przeciwpożarową oraz przeciwpożarowy wyłącznik prądu;
- nie zapewniono na ogólnodostępnym parkingu co najmniej trzech miejsc dla osób z niepełnosprawnościami, o odpowiedniej szerokości, bowiem jest to parking tymczasowy urządzony na dzierżawionym terenie od firmy zewnętrznej, na podstawie corocznych umów.

Ponadto Burmistrz wyjaśnił, że Urząd oczekuje na ogłoszenie naboru do projektu grantowego pn.: „Dostępny samorząd 2.0” dla województwa kujawsko-pomorskiego, który prowadzi Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji w partnerstwie z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundacją Instytutu Rozwoju Regionalnego i Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów. Celem projektu jest poprawa dostępności usług publicznych świadczonych przez JST oraz obiektów lub przestrzeni pozostających w dyspozycji JST dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dodał, że w przypadku nieuzyskania środków z ww. projektu grantowego Gmina zamierza zrealizować te zadania ze środków własnych.

(akta kontroli str. 767-785, 788-789, 792-794)

4. Burmistrz nie zapewnił w pełni rzetelnego sporządzenia raportu o stanie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Urzędzie, wg

stanu na 1 stycznia 2025 r., na skutek czego w raporcie tym ujęte zostały dane niezgodne ze stanem faktycznym, tj.:

- a) wg danych w dziale 1 pkt. 5 lit. a - Urząd posiadał procedury ewakuacji lub ratowania oraz sprzęt lub miejsce do ewakuacji lub ratowania osób ze szczególnymi potrzebami wewnątrz budynku, podczas gdy faktycznie takich procedur, sprzętu lub miejsca wewnątrz nie posiadano, co potwierdziły wyniki oględzin NIK;
- b) wg danych w dziale 3 w pkt. 1 lit. g - Urząd zapewniał od razu kontakt osobisty z tłumaczem języka migowego, podczas gdy nie był przygotowany organizacyjnie do zapewnienia od razu takiego kontaktu, tj. w szczególności Urząd nie posiadał zawartej umowy z podmiotem zewnętrznym na świadczenie usług tłumaczenia języka migowego ani nie posiadał procedur na wypadek zgłoszenia potrzeby takiego kontaktu, co potwierdziły wyniki oględzin NIK.

(akta kontroli str. 116-119, 734-766)

Według wyjaśnień Burmistrza oraz obecnego koordynatora ds. dostępności:

- a) w dziale 1 pkt. 5 lit. a zaznaczono odpowiedź o posiadaniu procedur do ewakuacji lub ratowania, mając na uwadze procedury ujęte w obowiązującej w Urzędzie Instrukcji Bezpieczeństwa Przeciwpożarowego; procedury te nie zawierały jednak zapisów dotyczących ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami; opracowanie procedur zawierających takie zapisy zostało przewidziane po zakończeniu inwestycji polegającej na wyposażeniu budynku Urzędu w instalację wodociągową przeciwpożarową; w dziale 1 pkt. 5 lit. a zaznaczono odpowiedź o posiadaniu sprzętu lub miejsca do ewakuacji, mając na uwadze wyznaczenie miejsca do ewakuacji na parkingu przed budynkiem Urzędu;
- b) w dziale 3 pkt. 1 lit. g w rubryce określającej czas zapewnienia kontaktu z tłumaczem języka migowego zaznaczono opcję „od razu”, mając na uwadze fakt posiadania przez pracownika Biura Obsługi Klienta przeszkolenia podstawowego z zakresu polskiego języka migowego a przepisy prawa oraz objaśnienia do wypełnienia raportu nie wskazywały kwalifikacji wymaganych dla tłumacza języka migowego; nie została jednak opracowana szczegółowa procedura określająca czas reakcji w przypadku, gdy osoba zainteresowana zgłosi chęć skorzystania z usługi tłumaczenia w odniesieniu do złożonych merytorycznie zagadnień lub ze wskazaniem metody komunikowania innej niż polski język migowy.

(akta kontroli str. 737, 767-785)

OCENA CZĄSTKOWA

W Urzędzie nie zapewniono spełnienia wszystkich minimalnych warunków dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami, co należy ocenić negatywnie. NIK zauważa, że w kontrolowanym okresie podejmowane były działania w celu poprawy tej dostępności, w szczególności poprzez zapewnienie wstępu do budynku Urzędu osobie korzystającej z psa asystującego czy też możliwości skorzystania z pętli indukcyjnej w Biurze Obsługi Klienta. Nie zapewniono jednak pełnego i niedyskryminującego korzystania z wszystkich pomieszczeń Urzędu oraz jego

zasobów informacyjno-komunikacyjnych. Osoby z niepełnosprawnością ruchową mogły skorzystać z usług Urzędu jedynie na parterze budynku. Osoby z niepełnosprawnościami nie miały możliwości skorzystania z ogólnodostępnej toalety na parterze budynku z uwagi na jej nieprzystosowanie do ich potrzeb. Nie zapewniono też informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy. Strony internetowe Urzędu (BIP oraz www) nie spełniały wszystkich warunków dostępności cyfrowej na poziomie podstawowym. Ponadto na stronach tych nie zamieszczono wymaganych informacji o zakresie działalności Urzędu w postaci: elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- | | |
|---------|---|
| Uwagi | Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag. |
| Wnioski | <ol style="list-style-type: none">1. Przeprowadzenie rzetelnej analizy dostępności, w szczególności pod kątem istniejących barier uniemożliwiających korzystanie przez wszystkie osoby, na zasadzie równości, ze świadczonych usług.2. Skuteczny nadzór nad planowaniem i wykonywaniem zadań mających na celu poprawę dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.3. Określanie, w treści zawieranych umów oraz w opisie przedmiotu udzielanych zamówień publicznych, warunków służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.4. Prawidłowe i rzetelne sporządzanie oraz terminowe dokonywanie przeglądu deklaracji dostępności cyfrowej stron internetowych.5. Podjęcie działań w celu zapewnienia pełnej zgodności stron internetowych z wymaganiami dostępności cyfrowej.6. Zamieszczenie na stronach internetowych informacji o zakresie działalności w postaci: elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania.7. Rzetelne sporządzanie raportów o stanie zapewnienia dostępności. |

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza

się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 26 czerwca 2025 r.

Kontrolerzy

(-) Karol Sobieszczyk

Główny specjalista k.p.

(-) Karolina Lahutta

Główny specjalista k.p.

(-) Mateusz Grynicz

Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Bydgoszczy

p.o. Dyrektor

(-) Tomasz Sobecki